

17. 1. 2001

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Uplatnění nároku u soudu v návaznosti na vydání věci

Uplatnění nároku u soudu podle ustanovení § 5 odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb. navazuje na písemnou výzvu k vydání věci podle ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb. a na to, že povinná osoba nevyhověla výzvě oprávněné osoby k vydání věci podle ustanovení § 5 odst. 1 a 2 zákona č. 87/1991 Sb. Při tomto uplatnění nároku oprávněné osoby u soudu (§ 5 odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb.) je soud vázán žalobním návrhem oprávněné osoby jen v tom smyslu, zda požaduje vydání věci anebo zda navrhuje uložení povinnosti povinné osoby uzavřít s ní dohodu o vydání věci, a to v tom smyslu, že nemůže přisoudit něco jiného, než co žalující oprávněná osoba svým žalobním návrhem ve věci samé uplatňuje.

Uplatnění nároku u soudu podle ustanovení § 5 odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb. navazuje na písemnou výzvu k vydání věci podle ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb. a na to, že povinná osoba nevyhověla výzvě oprávněné osoby k vydání věci podle ustanovení § 5 odst. 1 a 2 zákona č. 87/1991 Sb. Při tomto uplatnění nároku oprávněné osoby u soudu (§ 5 odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb.) je soud vázán žalobním návrhem oprávněné osoby jen v tom smyslu, zda požaduje vydání věci anebo zda navrhuje uložení povinnosti povinné osoby uzavřít s ní dohodu o vydání věci, a to v tom smyslu, že nemůže přisoudit něco jiného, než co žalující oprávněná osoba svým žalobním návrhem ve věci samé uplatňuje.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12.12.2000, sp. zn. 28 Cdo 2002/99)

Nejvyšší soud rozhodl ve věci o vydání vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp.zn. 15 C 269/92 tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Žalobkyně se domáhala žalobou, podanou u soudu 31.3.1992 (v průběhu řízení upravovanou), aby bylo žalovanému bytovému podniku uloženo vydat jí pozemek parc. č. 30/2 v P. Žalobkyně uváděla, že tento pozemek přešel z původních spoluvlastníků J. Vraného a A. V. na stát v roce 1960 a nebyl žalobkyni vydán spolu s domem čp. 14 v P. (spolu s pozemky k němu patřícími) podle dohody z 21.5.1991, třebaže žalobkyně, jako právní nástupkyně původních spoluvlastníků, vyzvala řádně a včas o jeho vydání.

Žalovaný bytový podnik navrhl zamítnutí žaloby. Uváděl, že původní pozemky parc. č. 42/2 a parc. č. 42/4 v P., o jejichž část žalobkyni jde, byly sloučeny s pozemkem parc. č. 42/1 v tomtéž katastrálním území. Pozemek parc.č. 42/1 (o výměře 617 m²) byl vyvlastněn bývalým Místním národním výborem v

M. Tyto údaje byly žalobkyni sděleny už k její výzvě z 9.4.1991. K její další výzvě z 30.9.1991 bylo žalobkyni sděleno, že pozemek parc. č. 28/2 v P. je zastavěn panelovým domem čp. 1794, takže nemůže být vydán. Také tento pozemek byl předmětem vyvlastnění podle rozhodnutí bývalého Místního národního výboru v M. ze 7.6.1960, čj. 20/69/60-odbor výstavby. Žalovaný bytový podnik vyslovoval i názor, že výzva žalobkyně k vydání věci nebyla podána včas v zákonem stanovené lhůtě.

Soud prvního stupně vyslechl v řízení žalobkyni jako účastnici řízení, vyžádal si od Místního úřadu P. spis o vyvlastnění pozemků parc. č. 4l a parc. č. 42/l v P., čj. výst. 2154/ST./95, a vyslechl svědkyni I. K. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 z 24.11.1995, čj. 15 C 269/92-112, byla zamítnuta žaloba žalobkyně, aby bylo žalovanému bytovému podniku uloženo uzavřít s ní dohodu o vydání pozemku parc. č. 30/2 v katastrálním území M., jakož i o vydání zaměřené části pozemku parc. č. 28/3 (dříve označeného parcelními čísly 42/l a 42/2). Bylo také rozhodnuto, že žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení.

K odvolání žalobkyně byl však tento rozsudek soudu prvního stupně zrušen usnesením Městského soudu v Praze z 9.1.1997, sp.zn. 36 Co 90/96, a věc byla soudu prvního stupně vrácena k dalšímu řízení. Odvolací soud vylučoval soudu prvního stupně, že nejsou správné jeho závěry, pokud jde o hodnocení výzvy žalobkyně (jako oprávněné osoby podle ustanovení § 3 odst. 4 písm. c/ zákona č. 87/1991 Sb.), učiněné vůči žalovanému bytovému podniku (jako osobě povinné podle ustanovení § 4 zákona č. 87/1991 Sb.) dne 9.4.1991. Odvolací soud uváděl, že k účinnosti takové výzvy stačí, jsou-li konkrétně uvedeny osoba oprávněná a osoba povinná a je-li vyslovena výzva k vydání věci. Žalobkyně ve své výzvě z 9.4.1991 (která byla doručena žalovanému podniku 10.4.1991) vyzvala žalovaného k vydání domu čp. 14 v P., garáží a pozemků parc. č. 42/l, parc. č. 42/2 a parc. č. 42/3, které nepochybně zahrnují i pozemek, jehož vydání se domáhá žalobkyně žalobou podanou u soudu. Podle názoru odvolacího soudu v dalším řízení u soudu prvního stupně bude třeba učinit bezpečná zjištění, zda pozemky parc. č. 42/l, parc. č. 42/2 a parc. č. 42/3 zahrnují v sobě pozemek parc. č. 30/2 v katastrálním území M., případně posoudit samostatnost těchto pozemků, zabývat se otázkou způsobu jejich přechodu na stát (ve smyslu ustanovení § 6 zákona č. 87/1991 Sb.) a zjistit charakter těchto pozemků s přihlédnutím k právní úpravě uvedené v ustanovení § 1 odst. 1 a v ustanovení § 8 zákona č. 87/1991 Sb.

V dalším průběhu řízení po dílčím doplnění dokazování vynesl Obvodní soud pro Prahu 4 rozsudek z 12.9.1997, čj. 15 C 269/92-152, jímž žalobu žalobkyně znovu zamítl. Bylo rozhodnuto, že se žalovanému nepřiznává náhrada nákladů řízení.

O odvolání proti tomuto rozsudku soudu prvního stupně rozhodl Městský soud v Praze usnesením z 27.2.1998, sp.zn. 15 Co 711/97. Rozsudek soudu prvního stupně z 12.9.1997 byl zrušen v zamítavém výroku ohledně žalobního návrhu týkajícího se vydání pozemku parc. č. 30/2 v katastrálním území M. a ve výroku o nákladech řízení a věc byla v tomto rozsahu vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Výrokem tohoto usnesení odvolacího soudu bylo také zastaveno odvolací řízení, pokud šlo o vydání zaměřené části pozemku parc. č. 28/3 (dříve označeného jako pozemky parc. č. 42/l a parc. č. 42/2) v katastrálním území M. Odvolací soud se neztotožnil s názorem soudu prvního stupně, podle něhož u žaloby o uložení povinnosti k uzavření dohody o vydání věci lze žalobě vyhovět buď v plném rozsahu nebo žalobu v celém rozsahu zamítnout, avšak nelze žalobě vyhovět jen zčásti. Odvolací soud ukládal soudu prvního stupně, aby se zabýval tím, zda pozemek parc. č. 30/2 v M. je ve smyslu ustanovení § 8 odst. 3 zákona č. 87/1991 Sb. zastavěn či nikoli, a zda jej lze vydat. Kromě toho uložil odvolací soud soudu prvního stupně zabývat se s novým žalobním návrhem žalobkyně, týkajícím se

zřízení věcného břemene k domu čp. 14 v P., podle hledisek k uvedených v ustanovení § 95 odst. 2, který specifikovala žalobkyně při odvolacím jednání dne 5.2.1998.

V dalším průběhu řízení Obvodní soud pro Prahu 4 usnesením z 28.5.1998, čj. 15 C 269/92-183, nepřipustil změnu žalobního návrhu žalobkyně ohledně "celého pozemku parc. č. 30 v M. a provedení zápisu o převedení vlastnictví u Katastrálního úřadu P.", dále ohledně "vydání části pozemku parc. č. 28/3 v M., která není zastavěna domem a začíná, pro umožnění vjezdu na pozemek při domě čp. 14 v M. v šíři cca 4 m", jakož i ohledně zřízení věcného břemene (práva cesty přes pozemek parc. č. 28/3 v M.) pro žalobkyni". Po provedení ohledání na místě v P. a vyžádání si výpisu z obchodního rejstříku ohledně Obvodního bytového podniku v P. a po umožnění vyjádření se k věci vedlejšímu účastníku řízení na straně žalovaného podniku - Městské části P. vynesl Obvodní soud pro Prahu 4 rozsudek z 30.7.1998, čj. 15 C 269/92-205. Žalovanému bytovému podniku bylo uloženo uzavřít do 3 dnů od právní moci rozsudku dohodu (v žalobkyní navrženém znění) o vydání pozemku parc. č. 30/2 (o výměře 410 m²), zapsaného na listu vlastnictví č. 41 pro katastrální území M. u Katastrálního úřadu P. Bylo rozhodnuto, že žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení. Žalovanému bytovému podniku bylo uloženo zaplatit soudní poplatek 500,- Kč na účet Obvodního soudu pro Prahu 4 do 3 dnů od právní moci rozsudku.

V odůvodnění svého rozsudku uváděl soud prvního stupně, že dospěl k závěru, že žaloba žalobkyně je podána po právu. Žalobkyni pokládal soud prvního stupně za oprávněnou osobu podle ustanovení § 3 odst. 4 písm. c/ zákona č. 87/1991 Sb., která včas podala výzvu k vydání věci podle zákona č. 87/1991 Sb. a také včas podala žalobu, protože nedošlo k dohodě o vydání nemovitosti. Soud prvního stupně poukazoval na to, že rodiče žalobkyně (jejichž je jedinou dědičkou) vlastnili pozemek parc. č. 42/1 (o výměře 617 m²) v P., který byl později rozčleněn na pozemky parc. č. 42/1 (o výměře 271 m²) a parc. č. 42/2 (o výměře 346 m²); k těmto pozemkům byl později ještě přiřčen pozemek parc. č. 42/3 (o výměře 336 m²); všechny tyto pozemky byly výsledně sloučeny do pozemku parc. č. 42/1 (o výměře 953 m²); takto vzniklý pozemek byl později opět rozparcelován, a to na pozemky parc. č. 28/4, 28/2, 34/2, 34/1, 30/2, 30/1, 27a, 28/3. Soud prvního stupně poukazoval na to, že pozemek parc. č. 30/2 (o výměře 420 m²) je na listu vlastnictví č. 41 pro katastrální území M. u Katastrálního úřadu P. uveden jako vlastnictví České republiky - Obvodního bytového podniku v P., státního podniku; pozemek parc. č. 30/2 (o výměře 420 m²) v M. byl, podle názoru soudu prvního stupně, v mezidobí součástí pozemku parc.č. 42/1 (o výměře 617 m²) a později pak byl součástí vzniklých pozemků parc. č. 42/1 (o výměře 217 m²) a parc. č. 42/2 (o výměře 346 m²).

Pokud šlo o okolnost přechodu tohoto pozemku na stát, dospěl soud prvního stupně na základě výsledků dokazování k tomu, že nebylo v řízení bezpečně prokázáno, že by pozemek přešel na stát vyvlastněním bez vyplacení náhrady (ve smyslu ustanovení § 6 odst. 1 písm. j/ zákona č. 87/1991 Sb.), ale došlo k převzetí nemovitosti státem bez právního důvodu v době, kdy k vyvlastnění pravomocně nedošlo.

Na základě výsledků provedeného dokazování dospěl soud prvního stupně rovněž k závěru, že pozemek parc. č. 30/2 v M. je v současné době nezastavěn, je porostlý travou, křovinami a malými smrčky.

Soud prvního stupně proto žalobě žalobkyně vyhověl.

Výrok o nákladech řízení byl odůvodněn tím, že žalobkyni v řízení prokazatelné náklady nevznikly; výrok o soudním poplatku byl odůvodněn ustanoveními § 2 odst. 2 a § 11 odst. 2 písm. m/ zákona č. 549/1991 Sb.

O odvolání žalovaného bytového podniku proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně rozhodl Městský soud v Praze rozsudkem ze 4.2.1999, sp.zn. 15 Co 641/99. Rozsudek soudu prvního stupně byl

rozsudkem odvolacího soudu potvrzen. Bylo rozhodnuto, že žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Výrokem rozsudku odvolacího soudu bylo vysloveno, že proti tomuto rozsudku se připouští dovolání.

V odůvodnění rozsudku odvolacího soudu bylo uvedeno, že se tento soud ztotožnil s výsledky řízení u soudu prvního stupně, jímž byl řádně zjištěn skutkový stav, i se správnými právními závěry soudu prvního stupně.

Odvolací soud dospěl k závěru, že žádná z námitek odvolávajícího se bytového podniku, tj. ohledně nesprávnosti posouzení přechodu věci na stát v daném případě, ohledně nesprávnosti posouzení právních účinků rozhodnutí o vyvlastnění i ohledně nesprávnosti posouzení zastavěnosti sporného pozemku, není důvodná. Odvolací soud pokládal za doloženo, že pozemek parc. č. 30/2 (o výměře 420 m²) v M. přešel na stát bez právního důvodu ve smyslu ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 87/1991 Sb., a že za něj nebyla vyplacena žádná náhrada. V řízení vyšlo najevo, dovozoval odvolací soud, že proti rozhodnutí o vyvlastnění pozemku právních předchůdců žalobkyně (J. a A. V.), jež bylo vydáno 7.6.1960, bylo podáno odvolání, ale v získaném spisovém materiálu o tomto vyvlastnění není založeno rozhodnutí orgánu, který o odvolání rozhodl, ani doklad o doručení tohoto rozhodnutí odvolatelům; proto nemohly nastat právní účinky, které zákon s takovým rozhodnutím spojoval; podle názoru odvolacího soudu došlo proto jen k faktickému zmocnění se nemovitosti, které nebylo právně podloženo, takže stát získal věc bez právního důvodu. Nebylo také v řízení doloženo, že by pozemek parc. č. 30/2 (o výměře 410 m²) v M. byl zastavěn; naopak bylo prokázáno, že hospodářská budova, která byla dříve na pozemku postavena, již byla odstraněna při stavbě budovy finančního úřadu. Nezastavěnost pozemku vyplývá z výsledků ohledání na místě i ze zápisu v katastru nemovitostí. Proto odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný podle ustanovení §219 občanského soudního řádu a výrok o nákladech řízení odůvodnil odvolací soud ustanoveními § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 občanského soudního řádu.

Připuštění dovolání proti rozsudku odvolacího soudu bylo vysloveno k posouzení právní otázky, zda k účinnosti výzvy k vydání věci (§ 5 zákona č. 87/1991 Sb.) musela oprávněná osoba uvést i způsob převzetí věci státem a zda je tato výzva k vydání věci účinná za předpokladu, že soud kvalifikuje způsob převzetí věci státem jiným způsobem z těch způsobů, jež jsou uvedeny v § 6 zákona č. 87/1991 Sb., než učinila oprávněná osoba ve výzvě k vydání věci.

Rozsudek odvolacího soudu byl doručen advokátce, která žalovaný bytový podnik v řízení zastupovala, dne 9.4.1999 a dovolání ze strany tohoto podniku bylo podáno u Obvodního soudu pro Prahu 4 dne 22.4.1999, tedy ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 občanského soudního řádu.

Ve svém dovolání dovolatel navrhoval, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen a aby věc byla vrácena k dalšímu řízení. Jako dovolací důvod pro toto dovolání, které bylo připuštěno odvolacím soudem podle ustanovení § 239 odst. 1 občanského soudního řádu, dovolatel uplatňoval, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241 odst. 3 písm. d/ občanského soudního řádu).

Dovolatel poukazyval na to, že z ustanovení § 5 zákona č. 87/1991 Sb. vyplývá, že povinná osoba vydá věc na písemnou výzvu oprávněné osobě, jež prokáže svůj nárok a uvede způsob jejího převzetí státem. Tuto zákonnou podmínku musí oprávněná osoba ve výzvě k vydání věci splnit. Uvedenou povinnost v daném případě žalobkyně nesplnila. Žalobkyně totiž v občanském soudním řízení uváděla, že nemovitost, sporná mezi účastníky řízení, přešla na stát podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. j/ zákona č. 87/1991 Sb. Proto podle názoru dovolatele měly soudy obou stupňů posuzovat způsob přechodu věci na stát tak, jak ho uvedla žalobkyně v průběhu řízení. Soud prvního stupně však překvalifikoval způsob, jakým nemovitost přešla na stát, a uvedl, že právní kvalifikace je věcí soudu. Podle názoru dovolatele však soud byl "povinen rozhodovat o nároku oprávněné osoby v tomto případě pouze v návaznosti na ustanovení § 5 zákona č. 87/1991 Sb.". Z tohoto důvodu dovolatel má za to, že v daném případě nebyly splněny zákonné podmínky pro uzavření dohody o vydání věci, když tu nebyla návaznost na ustanovení § 5 a § 6 odst. 1 písm. j/ zákona č. 87/1991 Sb.

Při posuzování tohoto dovolání vycházel dovolací soud z ustanovení článku II. odst. 1 zákona č. 238/1995 Sb., podle něhož ustanovení tohoto zákona, jímž byl změněn a doplněn občanský soudní řád (zákon č. 99/1963 Sb.), platí i na řízení, která byla zahájena před účinností zákona č. 238/1995 Sb. (tj. před 1.1.1996; viz článek V. zákona č. 238/1995 Sb.).

Dovolání tu bylo přípustné podle ustanovení § 239 odst. 1 občanského soudního řádu, protože odvolací soud vyslovil výrokem svého rozsudku, jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, že dovolání je přípustné, protože jde o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu.

Jestliže odvolací soud připustil dovolání jen v souvislosti s právním posouzením (výkladem) určitého pojmu, vymezil tím zásadně dovolací důvod a dovolacímu soudu nepřísluší přezkoumávat rozsudek odvolacího soudu např. z hlediska závěrů odvolacího soudu o skutkových zjištěních (viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 34/1994 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Také v daném případě tedy dovolací soud přezkoumával rozsudek odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 odst. 1 a § 239 odst. 1 občanského soudního řádu v rozsahu vymezeném ve výroku rozsudku odvolacího soudu o přípustnosti dovolání, tedy ohledně otázky obsahu a účinnosti výzvy k vydání věci podle ustanovení § 5 zákona č. 87/1991 Sb. a důsledků obsahu této výzvy pro řízení u soudu o nároku uplatněném podle ustanovení § 5 odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb.

Z ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb. vyplývá, že zákon o mimosoudních rehabilitacích stanoví jako náležitost výzvy k vydání věci její adresnost, písemnou formu a povinnost uvést, popřípadě doložit způsob převzetí věci státem. Z citovaného ustanovení nebo z jiných ustanovení zákona č. 87/1991 Sb. anebo z jiných ustanovení právních předpisů nelze dovodit, že by oprávněná osoba byla vázána tím, co bylo ve výzvě k vydání věci uvedeno ohledně způsobu převzetí věci státem, a to v tom smyslu, že např. v následujícím občanském soudním řízení by nemohla (např. na základě nových poznatků) uvést jiný způsob převzetí věci státem. Tím méně z ustanovení zákona č. 87/1991 Sb. vyplývá, že by soud byl v občanském soudním řízení vázán tím, co oprávněná osoba uvedla ve výzvě podle ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb. o způsobu převzetí věci státem.

Uplatnění nároku u soudu podle ustanovení § 5 odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb. navazuje na písemnou výzvu k vydání věci podle ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb. a na to, že povinná osoba nevyhověla výzvě oprávněné osoby k vydání věci podle ustanovení § 5 odst. 1 a 2 zákona č. 87/1991 Sb. Při tomto uplatnění nároku oprávněné osoby u soudu (§ 5 odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb.) je soud vázán žalobním návrhem oprávněné osoby jen v tom smyslu, zda požaduje vydání věci anebo zda navrhuje uložení povinnosti povinné osoby uzavřít s ní dohodu o vydání věci, a to v tom smyslu, že nemůže přisoudit něco jiného, než co žalující oprávněná osoba svým žalobním návrhem ve věci samé uplatňuje. Nelze však spatřovat přiznání něčeho jiného, než co žalující oprávněná osoba uplatňuje svým žalobním návrhem, v tom, že soud v řízení dospěje na základě výsledků provedeného dokazování k závěru, že je dána povinnost povinné osoby vydat věc oprávněné osobě, avšak z jiných zákonných předpokladů k vydání věci ve smyslu ustanovení § 6 zákona č. 87/1991 Sb., než které uváděla oprávněná osoba ve své výzvě k vydání věci (§ 5 odst. 1 a 2 zákona č. 87/1991 Sb.), i než které uvedla při svém uplatnění nároku v návrhu na zahájení řízení u soudu (§ 5 odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb.).

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)